

Raport Polskiego
Biura Eurydice

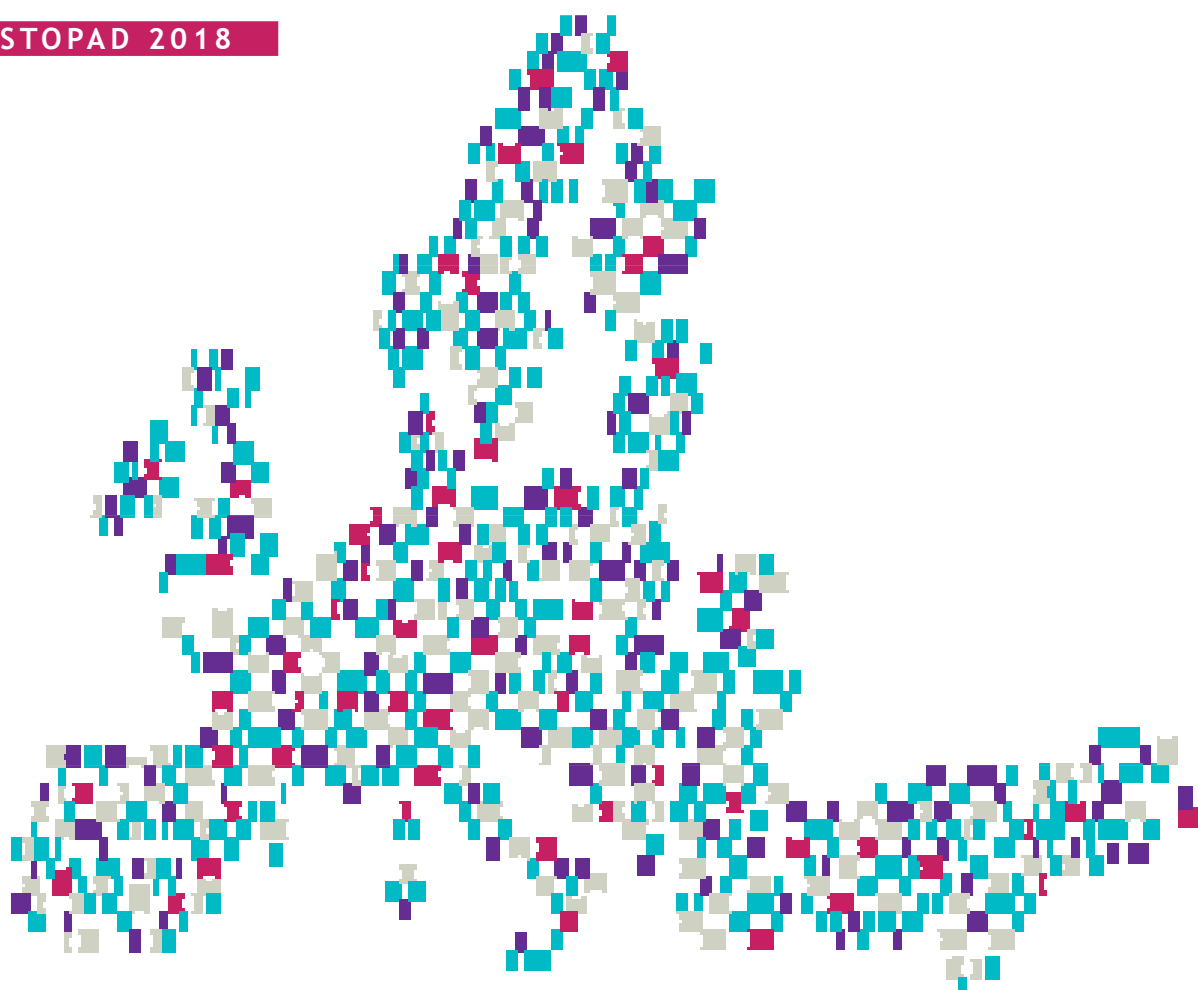
Przedsiębiorczość w praktyce: firma na terenie szkoły

Opracowanie
Beata Płatos

Tłumaczenie
Biuro tłumaczeń
POLIGLOTA

LISTOPAD 2018

Jedną z ciekawych form kształcenia umiejętności przedsiębiorczych w szkole jest możliwość prowadzenia przez uczniów działalności gospodarczej na terenie szkoły w ramach zajęć szkolnych lub w ramach dodatkowej, pozaprogramowej aktywności.

Kilka europejskich krajów stosuje takie rozwiązanie, które przybiera różne formy, ale ma wspólny cel: zapewnienie uczniom warunków do rozwoju kompetencji przedsiębiorczych w praktyce.

Przedsiębiorstwo uczniowskie

W Hiszpanii obowiązujące prawo zezwala uczniom i nauczycielom na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie szkoły, również na włączenie tej działalności do szkolnego programu kształcenia.

Na podstawie ustawy o wspieraniu przedsiębiorców (Ustawa 14/2013 z dnia 27 września) możliwe jest zakładanie szkolnych przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa te zwane mini-przedsiębiorstwami lub przedsiębiorstwami uczniowskimi mogą być zakładane zgodnie z zasadami określonymi w dodatkowych przepisach do ww. ustawy. Odrębne przepisy definiują ramy prawne dotyczące statutów i możliwych modeli organizacyjnych przedsiębiorstw uczniowskich, a także podleganie przez nie obowiązkom księgowym i podatkowym.

Przedsiębiorstwa uczniowskie muszą być zarejestrowane w odpowiednim rejestrze przez jedną z organizacji będących promotorem programu mini-przedsiębiorstw. Rejestracja uprawnia do dokonywania transakcji biznesowych, wystawiania faktur i umożliwia otwieranie rachunków bankowych. Przedsiębiorstwo uczniowskie działa przez rok szkolny, a okres jego działalności może zostać przedłużony o kolejny rok szkolny. Po upływie tego okresu mini-przedsiębiorstwo musi zostać zlikwidowane poprzez przedłożenie dokumentu potwierdzającego jego zamknięcie. Przedsiębiorstwa uczniowskie muszą być objęte polisą ubezpieczeniową od odpowiedzialności cywilnej lub równoważną gwarancją zawartą przez organizację będącą ich promotorem.

Przedsiębiorstwa uczniowskie mogą być zakładane w szkołach ogólnokształcących i zawodowych na poziomie ISCED 1-3.

Spółki i sprzedaż towarów lub usług

We Włoszech działalność gospodarcza na terenie szkoły jest również możliwa na mocy rozporządzenia określającego ogólne wytyczne dotyczące księgowości i administrowania szkołami (Dekret międzyministerialny nr 44 z 2001 r.). Jedną z form takiej działalności są tzw. spółki rolnicze i celowe. Przedsiębiorstwa te są prowadzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rynkowymi, co oznacza, że muszą przestrzegać przepisów regulujących np. kwestie przychodów i zysków oraz zasad dotyczących np. wydajności i opłacalności działań. Prowadzenie takich spółek stanowi praktyczną realizację edukacji w dziedzinie zarządzania biznesem oraz rachunkowości rolniczej.

Inną dopuszczalną formą działalności gospodarczej na terenie szkół we Włoszech jest sprzedaż towarów i usług. Działalność taka może być prowadzona w szkole z zastrzeżeniem, że w danym roku finansowym wysokość kosztów nie przekroczy wysokości dochodu. W przypadku, gdy przychód nie pokrywa kosztów, przewiduje się natychmiastowe zakończenie takiej działalności (Dekret międzyministerialny nr 44/2001, dział 21).

Uczniowie prowadzą działalność gospodarczą nieodpłatnie w ramach lub poza godzinami zajęć szkolnych, zgodnie z programami nauczania obowiązującymi w szkole. Pracownicy szkoły mogą otrzymywać dodatkowe wynagrodzenie z tytułu takiej działalności zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowych układów zbiorowych i z uwzględnieniem przepisów dotyczących łączenia urzędów.

Przedsiębiorstwo treningowe

W Czechach teren szkoły może być miejscem działalności przedsiębiorstwa treningowego. Przedsiębiorstwa treningowe są zakładane przez uczniów zawodowych szkół średnich drugiego stopnia (ISCED 3 IVET) i wyższych szkół zawodowych w celu promowania kompetencji uczniów w zakresie przedsiębiorczości i zapewnienia im jak najlepszych możliwości rozwijania umiejętności i wiedzy biznesowej.

Struktura i rola przedsiębiorstw treningowych odpowiada rzeczywistym przedsiębiorstwom, symulują one prawdziwe procesy zachodzące w firmach, podlegają tym samym przepisom i wykorzystują zasady praktyki biznesowej. PT prowadzą także transakcje między sobą. Ich pracownicy (uczniowie/studenci) realizują wszystkie podstawowe czynności w firmie, np. są odpowiedzialni za zakupy, sprzedaż, promocję, fakturowanie i księgowość. Uczniowie/studenci pracują pod nadzorem swoich nauczycieli, we współpracy z Centralnym Biurem ds. Przedsiębiorstw Treningowych, które koordynuje nauczanie w przedsiębiorstwach treningowych.

Spółdzielnia szkolna

We Francji prawo zezwala uczniom oraz nauczycielom na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie szkoły z przestrzeganiem konkretnych ram prawnych dotyczących organizacji non-profit (we Francji zwanych również „association loi 1901”). Aby założyć organizację non-profit, należy spełnić następujące wymagania: organizacja musi zostać zgłoszona w prefekturze z podaniem jej nazwy i celu działalności, adresu siedziby oraz nazwisk, stanowisk, adresów zamieszkania i narodowości osób odpowiedzialnych za jej prowadzenie.

Spółdzielnie szkolne podlegają okólnikowi nr 2008-095 z 23 lipca 2008 r. Osoby, które zamierzają otworzyć spółdzielnię szkolną mogą założyć ją od podstaw albo zgłosić się do *Office Central de la Coopération à l'École* (Centralne Biuro ds. Współpracy Szkół), które jest organizacją non-profit i może przejąć odpowiedzialność za działanie stowarzyszonych z nim spółdzielni.

Organizacja non-profit o nazwie *Entreprendre pour Apprendre* (EPA) koncentruje się na mini-przedsiębiorstwach/przedsiębiorstwach młodzieżowych. Organizacja ta jest przedstawicielem *Junior Achievement Worldwide* we Francji i jest akredytowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. EPA realizuje program pn. *Mini-entreprise-EPA*, w ramach którego uczniowie *collèges* i *lycées* mogą zakładać przedsiębiorstwa młodzieżowe. Działają one jak spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i mają kapitał zakładowy na poziomie 300-500 euro, nie posiadają jednak osobowości prawnej i działają wyłącznie w strukturach EPA. EPA zapewnia przedsiębiorstwom dostęp do rachunku bankowego, środki dla nauczycieli i program mentorski prowadzony przez byłych przedsiębiorców. Przedsiębiorstwo młodzieżowe może działać przez rok szkolny lub jeden semestr i musi zostać zamknięte po zakończeniu trwania projektu.

Przedsiębiorstwa młodzieżowe działające w ramach projektów EPA są zakładane w szkołach ogólnokształcących, technikach i szkołach zawodowych (ISCED 2 i 3). Spółdzielnie są również zakładane przez szkoły na poziomie ISCED 1.

Zakładanie mini-przedsiębiorstw/przedsiębiorstw młodzieżowych może być powiązane z programem nauczania we Francji na poziomie ISCED 2 i 3.

Działalność gospodarcza w ramach projektów szkolnych

W Niemczech prawo zezwala uczniom oraz nauczycielom na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie szkoły, jeśli ma ona miejsce w ramach projektów szkolnych i uzyskała zgodę dyrektora szkoły. Przedsiębiorstwa szkolne mają formę projektów szkolnych. Sprzedaż i zyski nie mogą przekroczyć ustalonej kwoty, w przeciwnym wypadku stosuje się przepisy podatkowe. Zakładanie przedsiębiorstw szkolnych jest dopuszczalne we wszystkich typach szkół. Przedsiębiorstwa szkolne to projekty szkolne i mogą przybierać następujące formy:

- projekt szkolny pod patronatem szkoły lub organu prowadzącego szkołę,
- projekt szkolny we współpracy ze stowarzyszeniem szkół (sponsorzy, inkubator biznesu),
- projekt szkolny we współpracy z instytucją/przedsiębiorstwem spoza szkoły.

Przedsiębiorstwa te nie posiadają osobowości prawnej, choć mogą być prowadzone na zasadzie różnych form prawnych. Szkoła, organ prowadzący szkołę lub inkubator biznesu podejmuje odpowiedzialność prawną za przedsiębiorstwa szkolne w zakresie ubezpieczenia i podatków.

Przedsiębiorstwa szkolne mogą być uwzględnione w programie nauczania, w zależności od sposobu ich organizacji. Mogą być również zakładane w formie odrębnych projektów/grup roboczych.

Nauczyciele nie mogą być zatrudnieni w przedsiębiorstwach szkolnych i nie obowiązują zmniejszenie pensum dydaktycznego. Uczniowie nie są również zatrudnieni w sensie prawnym, ale mogą otrzymywać niewysokie wynagrodzenie, w zależności od organizacji przedsiębiorstwa i poczynionych uzgodnień.

JA – Young Enterprise Europe

Istnieją kraje, np. **Wielka Brytania** gdzie działalność gospodarcza nie jest wyraźnie uwzględniona w szkolnym programie nauczania, chociaż szkoły mogą wydać przepisy wykraczające poza oficjalny program nauczania, pod warunkiem, że w pierwszej kolejności zostaną spełnione jego wymagania. Krajowy program nauczania stanowi strukturę ramową dla programów nauczania, które powinny realizować szkoły. Program nauczania przedmiotu „wiedza obywatelska”, który jest realizowany w szkołach średnich przez uczniów w wieku 11-16 lat, obejmuje cel, jakim jest przygotowanie uczniów do „zarządzania pieniędzmi i podejmowania rozsądnych decyzji finansowych”.

Organizacje takie jak Young Enterprise, która jest członkiem *Junior Achievement Worldwide*, realizuje programy w niektórych szkołach. W ramach tych programów, uczniowie mogą zakładać przedsiębiorstwa. Organizacje, które realizują takie programy zwykle podlegają *Financial Conduct Authority* (Nadzorowi Finansowemu). Organizacje te mogą realizować programy we wszystkich typach szkół.

Opracowano na podstawie materiałów zamieszczonych przez poszczególne kraje na *Question and Answer Forum*, lipiec 2018.